

FAUNA GRANS DEPREDADORS

Aran i Sobirà, contra un altre Life per augmentar la població d'ossos

Critiquen que França opti de nou a fons de la UE amb aquesta finalitat sense acordar-ho abans amb el Pirineu lleidatà || En el 25 aniversari de la primera reintroducció

R. RAMÍREZ

LLEIDA | Vint-i-cinc anys després de la primera reintroducció d'una ossa al Pirineu, la història sembla repetir-se: França opta de nou a fons del programa Life de la UE per augmentar la població d'aquesta espècie a la serralada, i una vegada més ho fa de forma unilateral (vegeu SEGRE d'ahir). La síndica d'Aran, Maria Vergés, i el president del consell del Pallars Sobirà, Carles Isus, van assegurar desconeixer fins ahir mateix aquest projecte i van recalcar que qualsevol iniciativa d'aquest tipus s'hauria d'acordar primer amb el Pirineu lleidatà. "Aquesta vegada no s'haurien de cometre els mateixos errors que fa un quart de segle", van coincidir a afirmar. "Encara que sigui un projecte de França, els ossos creuen la frontera, així que aquest pla s'hauria d'acordar amb els territoris afectats", va recalcar Vergés. Per la seua part, Isus considera que, abans de plantejar nous programes Life, han de cloure's qüestions "tancades en fals" de l'anterior Piroslife, com fixar un nombre màxim i un àmbit territorial per a aquesta espècie i fer viable la seua coexistència amb l'activitat humana. El president d'Asaja Lleida, Pere Roqué, va valorar que "ni el Pirineu francès ni el català poden acollir ja un augment de la població d'ossos". Aquesta organització agrària ha convocat i participat en protestes contra el programa de reintroducció en els últims anys. Actualment el cens d'ossos al Pirineu s'estima en 64 exemplars, a l'espera de saber quants cadells d'os han nascut enguany. El projecte francès planteja una inversió de 7,9 milions fins al 2027 per augmentar-lo.

ELS OSSOS ALLIBERATS DURANT UN QUART DE SEGLE

El primer programa Life

La reintroducció de l'ossa Giva el 19 de maig del 1996 a Melles, al costat de la Val d'Aran, va suposar l'inici de la recuperació d'aquesta espècie al Pirineu. Fins aleshores es limitaven a uns quants exemplars sense contacte entre si.

Els primers tres exemplars

Després de Giva, França va reintroduir el juny del 1996 Melba, que va morir per trets d'un caçador. El 1997 va alliberar Pyros, del qual descendeixen gairebé tots els ossos del Pirineu central. Giva i Pyros es consideren ja morts.

Reforç amb cinc més el 2006

França va deixar anar cinc ossos per reforçar el 2006: Palouma, morta en una caiguda dies després d'alliberar-la; Franska, atropellada el 2007 i amb impactes de perdigons; Balou, mort per una caiguda el 2014; Sarousse, morta a trets el 2020 a Osca, i Hvala, mare de nombrosos exemplars.

Imatge d'arxiu de la captura de Giva a Eslovènia.

Goiat, l'os de la Generalitat

La Generalitat va alliberar el 2016 l'os Goiat al Pallars Sobirà. És l'única reintroducció que no van fer els francesos i pretenia introduir varietat genètica.

Dos osses al Pirineu oriental

França va reintroduir el 2018 les femelles Sorita i Claverina al Pirineu occidental, on només quedaven mascles. Són les últimes reintroduccions.

Ipcena veu marge per a més exemplars al Pirineu

L'associació ecologista Ipcena desconeixia ahir la proposta de França, però veu amb bons ulls augmentar la població d'ossos al Pirineu. En primer lloc, per reposar els tres exemplars morts per l'acció humana el 2020: Cachou, enverinat a Aran; Sarousse, morta per trets d'un caçador a Osca, i un os tirotejat al Pirineu francès. Entitats ecologistes dels dos costats de la frontera van exigir substituir-los i la Comissió Europea va instar el Govern francès a

fer-ho. Fins i tot li va suggerir recórrer per a això al programa Life.

Un any després, la proposta per optar a aquests fons apunta a millorar hàbitats de l'os i la connexió entre les po-

COMISSIÓ EUROPEA

Va instar el Govern francès a reposar els tres ossos morts per l'acció humana el 2020

blacions del Pirineu central i occidental, entre altres accions. Els documents no publicats fins ara no esmenten reintroduccions. L'objectiu és que el nombre d'adults que participen en la reproducció passi de vint-i-sis a cinquanta.

Ipcena creu que el Pirineu pot acollir encara més ossos. "La població a la serralada cantàbrica és gran en menys espai", argumenta el portaveu, Joan Vázquez, que creu que l'os pot ser un important atractiu turístic.

ENERGIA INSTAL·LACIONS

La central reversible de Riba-roja crearia 5.000 llocs

La firma lleidatana Romero Polo busca finançament per iniciar-ne la construcció a partir del 2023

REDACCIÓ

LLEIDA | Les obres per construir la central reversible que la constructora lleidatana Romero Polo projecta als municipis de Riba-roja i la Fatarella suposarien 5.000 llocs de treball. Així ho van explicar fonts de l'empresa en declaracions a Televisió de Catalunya. Els promotors busquen finançament per iniciar el 2023 els treballs d'aquesta instal·lació, coneguda com a Girons Raimats i el cost de la qual s'estima en uns 2.600 milions

d'euros. L'any passat, el Parlament Europeu la va incloure en la llista de projectes prioritaris en matèria d'instal·lacions elèctriques de la Unió Europea. Els promotors la defineixen com "el magatzem d'energia més gran del món".

Aquesta és, precisament, la funció de les centrals reversibles: estan formades per dos embassaments en diferents cotes connectats entre si. Quan la producció d'energia del sistema elèctric supera la demanda,

utilitzen l'excedent per bombarcabal al pantà superior. Quan el consum augmenta, turbinen aigua de l'embassament superior a l'inferior per injectar energia a la xarxa. Així funcionen centrals com les de Moralets i Sallente-Estany Gentó. La de Romero Polo tindria una potència de 3.000 MW, més que les centrals nuclears d'Ascó i Vandellòs, mentre que projectes han plantejat recreixers les que ja hi ha o connectar les de Riba-roja i Mequinensa.

LES CLAUS

Energies renovables

Inicialment construïdes per adaptar la producció elèctrica de les nuclears al consum, els nous projectes de centrals reversibles es vinculen al boom de les energies renovables.

Noves línies elèctriques

Centrals eòliques i solars impulsen noves línies elèctriques.

COMUNICACIONS

La majoria de lleidatans, amb accés a fibra òptica i a 4G

Encara que la presència al territori és desigual

R.R.

LLEIDA | La majoria dels habitants de les comarques de Lleida té accés a internet de banda ampla a través de fibra òptica i cobertura de telefonia mòbil de quarta generació (4G). Així es desprèn de l'últim estudi publicat pel ministeri d'Afers Econòmics i Transformació Digital, amb dades del 2020. Segons aquest informe, la fibra òptica domèstica està a l'abast del 74,5% de la població lleidatana, mentre que el 4G arribaria a la pràctica totalitat, el 99,6%. No obstant, aquest mateix estudi mostra que la disponibilitat d'aquestes tecnologies és desigual al territori, especialment en el cas de la fibra, i es concentra a Lleida ciutat, capitals de comarca i l'eix de comunicacions de l'autovia A-2. La connexió a internet mitjançant ADSL arriba a més del 90 per cent de la població, i l'accés sense fil d'alta velocitat, a una mica més del 30 per cent. Val a recordar que el desplegament de la telefonia 5G ha començat a Lleida i està ja disponible en 26 municipis (vegeu SEGRE de diumenge passat). Per la seua part, la Diputació i la Generalitat treballen en el desplegament de la seua xarxa pública de fibra òptica a tots els municipis.

ENERGIA

Aval per recreixer una línia de la Pobla

LLEIDA | El ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic ha aprovat una resolució que formula una declaració d'Impacte Ambiental favorable al projecte de Red Eléctrica de repotenciació de la línia d'alta tensió entre Foradada del Toscar i la Pobla de Segur.

La plataforma unitària contra la MAT va denunciar ahir aquesta resolució i va avançar que preveu presentar al·legacions contra el projecte, al qual s'oposa des de l'any 2009. La finalitat d'aquesta línia és que Red Eléctrica pugui "evacuar" l'energia renovable i reforçar el futur projecte d'interconnexió elèctrica amb França pel Pirineu aragonès. Per a la plataforma és "totalment incompatible" amb l'etiqueta "ecològica" de l'energia.

SINISTRALITAT

Ferit en un accident a Coll de Nargó

COLL DE NARGÓ | Una persona va resultar ferida ahir al matí en un accident de trànsit a la carretera C-14 al seu pas per Coll de Nargó. Segons van informar els Bombers de la Generalitat, l'incident es va produir al voltant de les 12.45 hores del migdia quan, per causes que es desconeixen, un conductor va perdre el control del seu vehicle i va sortir de la via. Fins al lloc es van traslladar dos dotacions dels Bombers de la Generalitat i una ambulància del Sistema d'Emergències Mèdiques (SEM), que va atendre el ferit per contusions de caràcter lleu, segons van afirmar els Bombers.

EMERGÈNCIES

Incendis a la Granja d'Escarp i la Seu d'Urgell

LA GRANJA D'ESCARP | Els Bombers de la Generalitat van treballar ahir en incendis de vegetació a la Granja d'Escarp i la Seu d'Urgell. En el primer, van actuar cinc dotacions després de rebre l'avís a les 18.53 hores per extingir un incendi que va cremar canyes i matolls a la zona del Pont Nou.

A la Seu, l'avís es va rebre a les 18.11 hores i es van activar dos dotacions dels Bombers que van treballar en l'extinció d'un incendi de vegetació forestal que va calcinar una superfície de trenta metres quadrats de borbissol dels arbres.

TRIBUNALS

Continua avui el judici a l'alcalde d'Almacelles

LLEIDA | El judici a l'alcalde d'Almacelles, Josep Ibarz, acusat d'un presumpte delicte continuat de prevaricació administrativa, es reprendrà avui amb la seua declaració al Jutjat Penal 1 de Lleida. En la sessió d'avui, que serà la tercera, està prevista la declaració de diversos testimonis així com la de l'alcalde, que va demanar declarar l'últim. La Fiscalia sol·licita una condemna de 10 anys d'inhabilitació per a Ibarz al considerar que va fer contractacions de personal sense oposició ni concurs públic mitjançant "decrets d'urgència" i de "forma arbitrària".

SUCCESSOS EMERGÈNCIES

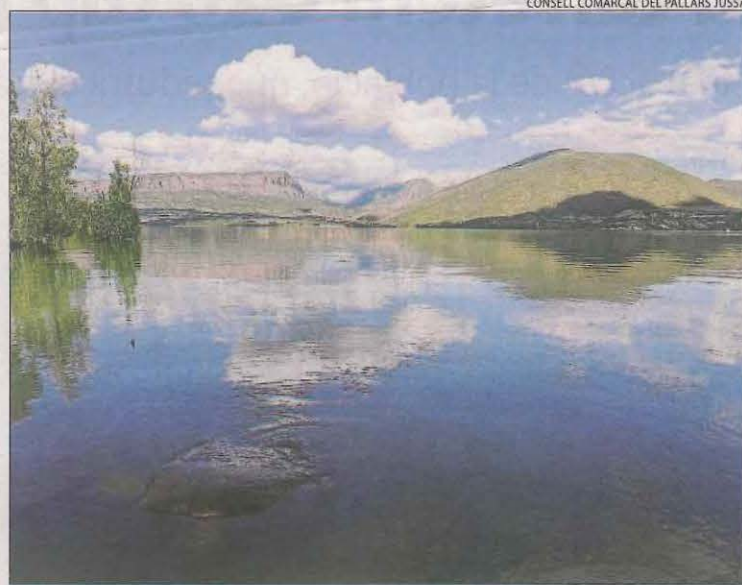
Salven un parapentista de morir ofegat en un pantà del Jussà

Un home de 61 anys que va perdre el control i va caure a l'aigua || Una embarcació el va salvar i va ser evacuat a l'hospital de Tremp amb principi d'hipotèrmia

REDACCIÓ

CONCA DE DALT | Un parapentista va salvar ahir la vida després de tenir una caiguda quan practicava aquest esport als voltants del pantà de Sant Antoni al terme municipal de Conca de Dalt. L'accident va tenir lloc pocs minuts després de les onze del matí quan, per causes que es desconeixen, un home de 61 anys va perdre el control del parapent i va caure a l'aigua. Van ser els tripulants d'una embarcació particular que es trobava al lloc els que ràpidament el van rescatar quan s'estava ofegant i van alertar els serveis d'emergència. El Sistema d'Emergències Mèdiques (SEM) va activar dos ambulàncies que, després d'un primer examen mèdic, van traslladar l'home a l'Hospital Comarcal del Pallars, a Tremp, amb pronòstic menys greu. Presentava principi d'hipotèrmia i semiofegament, segons va informar el SEM.

Entre els últims rescats similars destaca el que es va produir aquesta mateixa setmana al canal de Seròs de Lleida. Un mosso fora de servei va salvar dilluns passat un veí de 37 anys que va caure a l'aigua. L'incident es va produir a les 11.30 hores del matí quan, segons la Guàrdia Urbana, un home que presentava signes d'embriaguesa va deixar les pertinences i es

Imatge d'arxiu del pantà de Sant Antoni.

RESCAT

Els tripulants d'una barca que es trobava al lloc el van rescatar quan s'ofegava

va precipitar al canal. En aquests casos, un mosso fora de servei que va observar l'escena va descendir per l'estructura amb l'ajuda d'unes cordes i el va rescatar. Fins al lloc es van desplaçar quatre dotacions dels Bombers de la Generalitat, encara que

finalment no va ser necessària la seua actuació. També hi van acudir diverses patrulles de la Guàrdia Urbana i sanitaris del SEM, que van evacuar aquest veí, amb hipotèrmia, a l'hospital Arnau de Vilanova. I el mes passat, el 4 d'abril, un menor va resultar ferit al tenir una caiguda mentre es trobava al pantà de Sant Llorenç de Montgai a Camarasa. Va caure per un desnivell i va haver de ser rescatat per via terrestre. Una ambulància del SEM el va evacuar al CAP amb un tall de caràcter lleu.

Els rescats de muntanya van pujar un 14% l'any passat a Lleida

■ Els rescats al medi natural van registrar l'any passat un nou augment a les comarques lleidatanes malgrat les restriccions de mobilitat decretades per la pandèmia de la Covid-19. Així, els Bombers de la Generalitat van dur a terme un total de 327 serveis de rescat a la província de Lleida, la qual cosa representa un augment del 14% respecte al 2019. És el segon any consecutiu a l'alça en aquest tipus d'emergències. La majoria dels rescats van ser per accidents de muntanya, amb 227 serveis. Així mateix, els Bombers van fer 83 sortides per persones perdudes o desorientades i unes altres 17 per rescats en medi fluvial. Per comarques, la Val d'Aran va concentrar prop del 30% dels rescats. La van seguir el Pallars Sobirà, l'Alt Urgell, l'Alta Ribagorça, el Pallars Jussà i la Noguera.

TRÀNSIT EMERGÈNCIES

Els Pompiers van treballar ahir en l'accident a Vielha.

Un camió surt de la via i perd la càrrega a la carretera N-230

VILEHA | Un camió de gran tonatge va registrar ahir una sortida de via a l'N-230 a Vielha e Mijaran i va perdre part de la càrrega. L'avís es va rebre a les 17.17 hores i fins al lloc es va activar una dotació dels Pompiers d'Aran, que va treballar

per apartar la càrrega, paquets de poliestirè, que va quedar escampada per la carretera. Una vegada retirada, va tornar la normalitat a la circulació. El conductor del vehicle no es va fer ferides, segons van informar els Bombers.

TRÀNSIT BALANÇ

Un mal ús del casc, entre les causes de mortalitat dels accidents de moto

MADRID | Portar un casc amb una talla inadequada o sense estar lligat és la causa del 6 per cent dels morts en accidents de moto i del 29 per cent en ciclomotors a l'Estat, segons un informe de Mapfre i l'Associació Espanyola de la Carretera, que han analitzat 240 accidents mortals i 7.048 lesions patides per 3.263 conductors de motos i ciclomotors entre els anys 2016 i 2019. L'estudi també conclou que l'excés de velocitat (29,3 per cent), el consum d'alcohol (17,4 per cent) i les drogues (10,2 per cent) són els factors de risc que més influeixen en un sinistre mortal de moto. El 95,2 per cent dels morts eren homes i els accidents van ser principalment en diumenge (24,8 per cent), dissabte (19,8 per cent) o dijous (13,4 per

cent). La majoria dels sinistres mortals van ser resultat d'una sortida de via (41,3 per cent), una col·lisió frontolateral (16,8 per cent), i una caiguda (15 per cent). La proposta més rellevant de l'informe és la creació de grups de treball que analitzin cada sinistre mortal i elaborin recomanacions per evitar que es repeteixin aquest tipus de successos, tal com es realitza des de fa anys en altres països amb menys accidents a les carreteres, com a Suècia. També suggereixen millorar la formació de tots els conductors, incloent-hi aquells que amb el seu carnet de cotxe comencen a conduir motos de baixa cilindrada, així com la dels motociclistes professionals, especialment dels repartidors.

GUIA

www.segre.com/guia

34 Salut. L'avortament quirúrgic a Lleida serà possible abans de l'estiu.

42 Art. L'Embarat comptarà amb sis artistes que reflexionaran sobre un món fràgil.

INVESTIGACIÓ INICIATIVES

Història escrita a mà des de casa

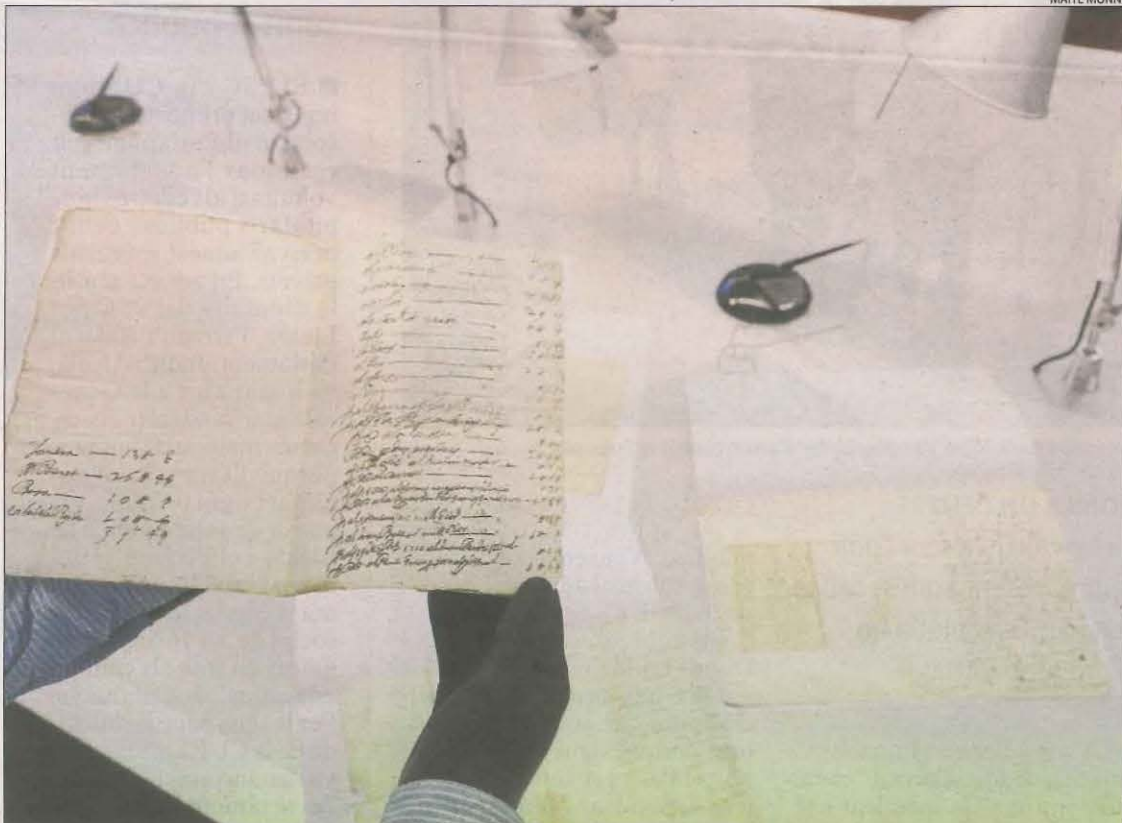
La UAB estudia la vida quotidiana a Catalunya des del segle XVI amb 2.500 cartes privades || Una vintena de missives procedeixen de famílies lleidatanes que van ocupar càrrecs de responsabilitat

REDACCIÓ

|| LLEIDA | Investigadors de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) han fet públic el contingut d'unes 2.500 cartes familiars d'entre els segles XVI i XIX de tot Catalunya que permeten conèixer el dia a dia de l'època. Entre aquestes n'hi ha almenys 24 amb remitent o destinatari de les comarques lleidatanes, que han facilitat als experts endinsar-se en la intimitat de persones que mantenien correspondència habitual. Una felicitació del Nadal del 1699, un missatge de reconciliació després d'una disputa familiar o la plaga de llagostes que va arrasar els cultius de Ponent a finals del segle XVII són només alguns dels temes que aborden

ACCÉS

La correspondència, preservada en 44 arxius, pot consultar-se al web www.epicat.uab.cat

Algunes cartes del fons de la família Jover de Tàrraga que conserva l'Arxiu Històric de Lleida.

aquestes missives que procedeixen del fons documental de famílies que van ocupar càrrecs de responsabilitat i gran reputació a Ponent, com és el cas dels Jover, que van arribar a Tàrraga el 1620. Aquest gran inventari, que forma part del projecte EPICAT que recull els documents preservats a 44 arxius, inclosos els d'Aran, Lleida i els dos Pallars, **també inclou cartes de les famílies Bringué de Ginestarre o Sullà de Tremp.** "La corres-

pondència ens permet endinsar-nos en facetes de la història que difícilment es podrien documentar de cap altra manera, no hi ha testimonis escrits que ens permetin anar tan lluny", va explicar el professor d'Història Moderna i Contemporània de la UAB Javier Antón Pelayo, durant la presentació d'aquest projecte. La carta més antiga que a dia d'avui han analitzat els investigadors està datada del 9 de juny del 1526. La religiosa

de Xàtiva Juana de Cardona hi expressava a la seua tia de Barcelona, Hipòlita Roís de Liori i de Montcada, la seua alegria per un casament recent. "Els documents són importants perquè estableixen un punt de vista subjectiu, són immediats i efímers, una conversa on sembla que participem quan la llegim", va assegurar Pelayo. Entre el material localitzat també hi ha cartes poc habituals per a la seua època, com una del 1840 en

la qual es desprèn l'amor entre dos homes amb unes lletres camuflades amb paraules d'amistat, o altres sobre la violència contra una dona discapacitada del 1825. A banda d'aportar llum sobre conflictes armats com la Guerra de Successió, la del Francès, la del Rosselló o les Guerres Carlines de la primera meitat del segle XIX, també es recull la vida quotidiana de l'època des dels ulls dels nens. "S'hi expliquen les coses que

els interessin, excursions, quan anaven a banyar-se a la platja o al riu... són molt quotidianes", va assenyalar l'expert. Tota aquesta correspondència ha estat ordenada, interpretada i transcrita per poder tenir-la perfectament indexada. A més, a través del banc de dades de la UAB, s'ha pogut traslladar a la xarxa de manera parcial perquè tot aquell que ho desitgi pugui consultar-la a www.epicat.uab.cat.

LES CLAU

Inventari a la xarxa

■ La Universitat Autònoma de Barcelona, a través del projecte EPICAT, ha dissenyat un gran inventari web amb unes 2.500 cartes familiars d'entre els segles XVI i XIX.

La història més íntima

■ Aquestes cartes personals permeten conèixer la realitat de Catalunya més enllà de la informació ja documentada de manera oficial als llibres d'història, en un període ampli i on els protagonistes es comunicaven a través de missives.

Cartes amb accent lleidatà

■ El projecte recull almenys una vintena de cartes amb remitent o destinatari a les comarques lleidatanes. Procedeixen de fons particulars, com els de la família Jover de Tàrraga o els Bringué de Ginestarre, al Pallars Sobirà.

FAUNA INVESTIGACIÓ

Troben a Ponent una espècie de papallona vista per última vegada a Catalunya el 2007

Un exemplar de la papallona 'Zegris eupheme'.

|| LLEIDA | Una prospecció duta a terme el passat mes d'abril en el marc del projecte *Microrreserves papallones*, finançat pel departament de Territori i desenvolupat per l'entitat Paisatges Vius amb el suport del Museu de Ciències Naturals de Granollers, ha permès detectar a Ponent exemplars de *Zegris eupheme*, coneguda en català com a aurora dels guarets, una espècie de papallona en perill d'extinció de la qual feia catorze

anys que no es tenia constància a Catalunya. Es va localitzar en una de les zones que van resultar afectades per l'incendi que es va originar a Ribera d'Ebre del 2019 i on anteriorment mai s'havia trobat.

L'exploració va tenir lloc el cap de setmana del 17 i 18 d'abril, durant el pic del període de vol de l'espècie, per provar de determinar si aquesta encara estava present a Catalunya. Un total de 27 persones van recór-

rer fins a 111 localitats en diferents zones de secà a Ponent, on històricament l'espècie tenia el seu hàbitat.

Van revisar gairebé tota l'àrea on la papallona havia estat abirada en els últims cinquanta anys: la Noguera, erms d'Aitona i Seròs, el Mas de Melons o els secans de Belianes-Bellpuig. Sorprenentment es va trobar una població d'aquestes papallones en un lloc on mai abans no s'havia documentat.